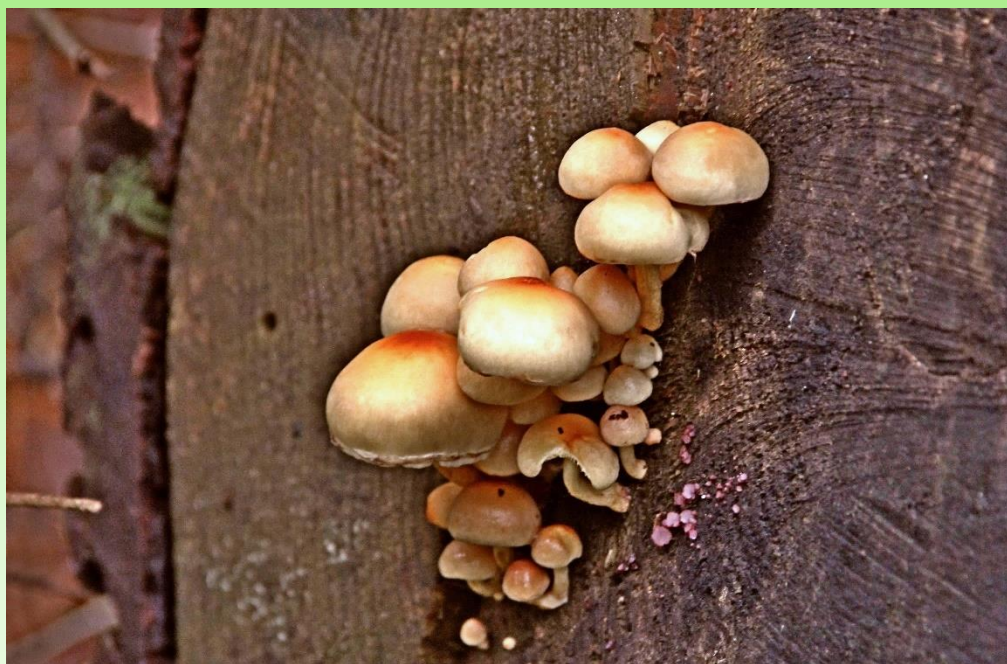

Q Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers,
het Religieus Genootschap der Vrienden*
92e jaargang nr. 11, dec. 2021

*Zwavelkopjes op een boomstronk in het bos bij het Natuurvriendenhuis in Bennekom
waar de najaarsbijeenkomst werd gehouden.*

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**

Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**

Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking. Bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U. Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email: vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkringabonnees. Lid word je met de betreffende knop op [facebook.com/groups/820840817925912](https://www.facebook.com/groups/820840817925912)

In dit nummer:

<i>Retraite 2022</i>	3
<i>Van de redactie</i>	4
<i>'Mijn wil' en 'Uw wil'</i>	5
<i>Godservaring</i>	6
<i>Gedichten van Constantijn Huygens</i>	7
<i>In memoriam Hanke Zandleven</i>	8
<i>'Ons vermogen'</i>	9
<i>Creativiteit komt los</i>	12
<i>Bonte Avond optredens</i>	13
<i>The energy Ball</i>	14
<i>Energy Ball for Peace Ceremony</i>	15
<i>De kids</i>	16
<i>Samen zijn</i>	17
<i>Geld als relatie</i>	20
<i>Financiële rijkdom</i>	23
<i>De verwondering</i>	25
<i>Nerflanders</i>	26
<i>Stille bijeenkomst</i>	28
<i>'Stilte en rust'</i>	30
<i>Gods uitnodiging tot creatief spel</i>	32
<i>Bezoek Vredesbeurs 2022</i>	37
<i>Nieuwe actie - groen licht</i>	38
<i>De Dorothy Gemeenschap</i>	39
<i>QCEA: Vrede en klimaat</i>	40
<i>Vrienden in het hele land</i>	42
<i>Waar zijn Quakerbijeenkomsten?</i>	43
<i>De Najaarsvergadering</i>	44

Retraite 2022

Door de retraitecommissie: Erik, Inge en Wils

Nog even een herinnering. Je kunt nog meedoen.! Retraite is van 28 tot 30 januari 2022. in Doetinchem Je kunt je opgeven bij Wils 't Hart: hartenhuis@netvisit.nl, svp retraite als onderwerp invoegen. Je kunt het geld overmaken op het rekeningnummer van het Genootschap NL65TRIO0212 3772 64 t.n.v. Rel. Genootschap der Vrienden-Quakers te Amsterdam, vermeld ook daar retraite 2022. Na je opgave krijg je meer informatie.

Van de redactie

Het is fijn en inspirerend om terug te blikken op de Quaker Najaarsbijeenkomst in het Natuurvriendenhuis bij Bennekom van 22 tot 24 oktober. We berichtten in de vorige Vriendenkring hier ook al over. Er is zoveel betrokkenheid en diepgang bij de Quakers!

Ik hoop dat je dit ook voelt als je de verschillende bijdragen van zovelen in deze Vriendenkring leest.

Ondertussen komen er zo veel urgente maatschappelijke, gezondheid, politieke en vredesvraagstukken op ons af dat we niet passief mogen blijven. Er was de grote Klimaat demonstratie in Amsterdam waar een aantal Quakers samen met zo'n 40.000 anderen meeliepen met een grote verscheidenheid aan boodschappen. Ik kies er één uit: Stoppen met groeien. Dit sluit aan bij het boek 'Fantomgroei'* dat ik net gelezen heb. Dit opent mij de ogen voor waar we zeker met het rijkere deel van deze wereld mee bezig zijn. De z.g. economische groei betekent vooral dat de rijken nog rijker worden en de planeet geplunderd wordt. De gevolgen zijn desastreus voor klimaat en oorlogsvluchtelingen. Toch kreeg ik bij deze demonstratie heel erg het gevoel dat er ook veel jongeren zijn, die zich er wel bewust van zijn dat geluk belangrijker is dan spullen en dat rechtvaardigheid voorop moet staan. De grote vragen zijn voor mij: Hoe we meer mensen bewust kunnen maken van wat er echt aan de hand is en waar we ons geloof op kunnen richten?

Terwijl ik dit schrijf, zijn de Covid cijfers zo alarmerend dat ik me afvraag welke nieuwe maatregelen nu binnenkort genomen moeten worden om de groei van dit virus tegen te gaan en de groei van het aantal mensen die op de intensive care terecht komen af te remmen. Of anders geformuleerd: Hoe kunnen we de solidariteit in de samenleving vergroten?

De sfeer van luisteren en verbinden op de najaarsbijeenkomst was zo waardevol! De bewogenheid en de wil om er samen uit te komen is zo sterk, dat ik toch in mijn geloof gesterkt wordt, dat we er samen uitkomen. Vertrouwen en geloof in mensen en in de krachten die in ieder levend wezen verborgen zijn, geven daarbij de doorslag. Daar kunnen wij als Quakers ons steentje aan bij dragen. In de stilte gaan we op zoek naar die levenskracht, dat innerlijke licht. Ik wens je een inspirerende zoektocht toe ook bij het lezen van deze Vriendenkring.

Sytse Tjallingii (redacteur)

* Fantomgroei, waarom we steeds harder werken voor steeds minder door Sander Heijne en Hendrik Noten, Atlas contact 2020.

'Mijn wil' en 'Uw wil'

Citaat van de Maand, George Fox in gesprek met Oliver Cromwell, door Willem Furnée

„As I spoke, he several times said, it was very good, and it was truth. I told him that all Christendom (so called) had the Scriptures, but they wanted the power and Spirit that those had who gave forth the Scriptures; and that was the reason they were not in fellowship with the Son, nor with the Father, nor with the Scriptures, nor one with another.“

“Toen ik met hem in gesprek was merkte hij meermaals op dat het erg raak was wat ik zei, en dat het de waarheid was”.

Ik vertelde hem dat alle Christenen (tenminste zo noemen ze zich) de Schriften hebben maar dat ze wilden beschikken over de kracht en de Geest van degenen die de Schriften hebben voortgebracht.

En dat was de oorzaak dat ze zich niet verbonden met de Zoon, noch met de Vader, noch met elkaar”.

Bron: over zijn ontmoetingen met Oliver Cromwell, Autobiography van George Fox (1694) <https://quotepark.com/fr/auteurs/george-fox/>

Helaas kent ook de Quakergemeenschap zijn scheuringen die meestal ontstonden doordat de ingevingen van liefde en waarheid het moesten afleggen tegen de ego's die alles naar hun hand wilden zetten. We (ja, ik ook!!!) doen er goed aan om vanuit de stilte onderscheid te maken tussen “mijn wil” en “Uw Wil”. Dat is een proces van vallen en opstaan voor ieder van ons. Meningsverschillen zijn onvermijdelijk, maar kunnen een voedingsbodem zijn voor ongekend mooie vruchten zolang de Liefde blijft regeren.

Godservaring

Voor Hap Stil Snap bijeenkomst in Zwolle op woensdag 10 november van 17.30 tot 19.00.

Uit hoofdstuk 26 van Quaker Faith and Practice: door Jean West, 1988 vertaling Marlies Tjallingii

Het advies om open te staan voor nieuw licht, waar het ook vandaan komt, is een van de redenen waarom de Quakers dat van God in iedereen zijn blijven beantwoorden. Het vertrouwen dat ze toonden in de levende Christus was hun kracht 300 jaar geleden, zoals het nu ook nog is, hoewel we niet allemaal dezelfde woorden gebruiken. Een levende waarheid moet, wil ze in leven blijven, aansluiten bij de ideeën en omstandigheden van de tijd. Als het eenmaal in woorden is vastgezet (als een soort dogma), gebonden aan de woorden die worden gebruikt en waarvan wordt gedacht dat dit het laatste woord is, is de betekenis al aan het afnemen. Leven betekent groei – en dood. We moeten niet vasthouden aan woorden die hun leven hebben verloren. We kunnen onszelf niet dwingen iets te geloven dat voor ons niet waar is. Vroeger overleefde het christendom vanwege het lege graf; nu overleeft het christendom ondanks het lege graf. Grote waarheden overleven door de geschiedenis heen, gekleed in de kleding die bij die tijd past. Een verandering van kleding (of inkleden) is onvermijdelijk om de waarheid te kunnen verstaan en aanvaardbaar te maken. Maar het zit alleen in de attributen (buitenkant) - de naakte waarheid blijft voor iedereen om te voelen, te erkennen en uit te drukken.

Mogelijke vragen die we mee kunnen nemen:

1. Welke woorden hebben voor ons afgedaan en welke woorden/beelden gebruiken we die ons inspireren?
2. Wat is onze naakte waarheid?

Gedichten van Constantijn Huygens

(Links) en rechts Erik Dries

Naar enkele snel-gedichten van Constantijn Huygens (dichter, diplomaat, geleerde, componist en architect, secretaris van Frederik Hendrik en Willem de Tweede. Geboren 4-9-1596, gestorven 28-3-1687)

*Er zijn er die mij haten;
Maar die ik haat, niet een.
Indien zij 't niet laten
Dan heb ik vijanden, maar ik heb er
geen*

*Ik zie de mensen aan als appels
en peren:
Wat meer, wat minder verrot.
In 't handelen en keren
Verneemt men waar 't hen aan
schort,
hoe weinig en hoeveel.
Heel vrij en zijn er geen; elk heeft
zijn eigen deel.
Wat raadt? Men moet ze zo genie-
ten en gebruiken,
En zien het verrotte wel,
maar zien 't met ogelijken,
En bezigen 't ontrot.
Zo handel ik, waar 't zij,
En bid ootmoedelijk, men handel zo
met mij.*

*Je noemt mij je vijand
En dat maakt je klein.
Want ik, vanaf mijn kant,
weiger om jouw vijand te zijn*

*Mensen zijn als appels en peren;
De een wat méér, de ander wat
minder verrot.
Door met ze te werken en onder ze
te verkeren,
Merk je waar het bij de één en bij
de ander aan schort.
Ieder heeft een ding, net als fruit.
Je moet er maar aan wennen.
Dus haal het goede er maar uit,
Zonder het rottige te ontkennen.
Je kan wel perfecte mensen wen-
sen,
Maar niemand is van smetten vrij.
Dus zo ga ik om met andere men-
sen,
En ik hoop, zij ook met mij*

In memoriam Hanke Zandleven

(14 december 1950 – 14 juli 2021)

door Pieter Ketner

Eind oktober kreeg ik, via Marlies Tjallingii, het bericht dat Hanke Zandleven op 14 juli overleden is. Haar familie had niet eerder contact met de Quakers kunnen opnemen. De laatste decennia leefde Hanke een teruggetrokken leven en zagen wij haar niet meer bij Quaker activiteiten.

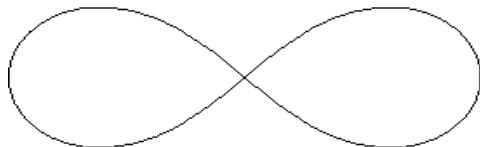
Sporadisch was er contact Als ik aan Hanke denk, denk ik aan haar in de periode dat zij actief lid van ons Genootschap was. Zij en haar partner Loek Warning werden in 1986 lid van de Stichtse maandvergadering. Zij namen actief deel binnen het genootschap. Hanke deed mee aan de voorbereidingen voor de Wereldconferentie (1991). Ze was van alle markten thuis.

Van Arnhem verhuisden ze naar Almelo, waar Loek de leiding kreeg van de daklozen opvang van de stad. Samen zetten zij zich in voor de bezoekers en bewoners. Geen gemakkelijke taak.

Naast een enorme kennis en energie, had Hanke een pathologische dwangmatige fantasie, als zij vertelde over haar leven en werk. Dit leidde tot een scheiding tussen Loek en Hanke, evenals een breuk met de Quakers. Zij trok zich terug uit het Genootschap en ging werken in de zorg. Vele malen verhuisde zij. Ik probeerde contact te houden middels een briefje of bezoekje wat makkelijk was toen ze enige jaren in Otterlo woonde. Van Otterlo vertrok ze naar Amersfoort, waar ze toen werkte en ik haar nog een bezoek bracht. Zij was inmiddels strikt veganistisch gaan leven. Haar gezondheid was slecht en baarde mij zorgen. Na Amersfoort verhuisde ze naar Hollandse Rading en haar laatste woonplaats was Buitenpost. Na het bericht van haar overlijden, heb ik contact gezocht met een broer van haar. Hij stuurde mij de rouwkaart met een kort begeleidend schrijven, waarin o.a. het volgende stond:

Hanke heeft in Buitenpost veel steun gehad van de Christengemeente, waarvan zij actief lid was. Bij haar uitvaart heeft deze gemeente ook de dienst verzorgd.

We hebben haar gebracht naar de natuurbegraafplaats De Velden (bij Norg). Boven aan de rouwkaart staat het symbool, de lemniscaat, teken van oneindigheid en wederkerigheid en verwijst naar Hankes zoektocht naar de zin van het leven. Die heeft zij gezocht in de spiritualiteit.

'Ons vermogen'

Quaker Najaarsbijeenkomst

Door Jannie de Jong-Vlas

Na anderhalf jaar konden we elkaar weer eindelijk allemaal in levende lijve zien in het NIVON-huis te Bennekom van 22-24 oktober.

De gezelligheid/ontmoeting stond dan ook centraal, naast het thema: ons vermogen, in immateriële en materiële zin. Er waren ongeveer 35 volwassen Vrienden en 6 kinderen.

Zingen met Joke Hofman vrijdagavond

Dit is een persoonlijke impressie van mij, ik was ervan af zaterdagochtend 11 uur. We waren in basisgroepen opgesplitst met de bedoeling samen met de leden van je basisgroep je spirituele vermogens, je talenten te verkennen en je ook af te vragen en te delen wat je met je talenten doet of zou kunnen doen. Samen met je groepsleden had je ook een afwasbeurt of een ander huishoudelijke karweitje te klaren.

Ik vond het heel fijn zoals over onze talenten in onze kleine groep is gepraat. Ik zag hoe een Vriend zichtbaar groeide omdat een ander zijn/haar kwaliteiten ziet en benoemde. Weer werd daardoor duidelijk dat een mens, zeker in de kindertijd/jeugd, bevestiging nodig heeft.

De mate waarin en de wijze waarop de talenten gebruikt worden in het leven verschilde binnen onze groep. Bijzonder was (maar misschien toch niet bijzonder als je Quaker bent) dat een van ons zich duidelijk gedreven voelt door een Kracht om het woord te nemen en te getuigen. De boodschap wordt dan soms, zelf nauwelijks wetend wat gezegd te hebben, goed ontvangen. Een ander had de ervaring hoe een taak die beslist niet van ganser harte opgepakt was toch gaandeweg inspireerde en thans met grote betrokkenheid

wordt uitgevoerd. Ook was een van ons zich niet of nauwelijks bewust van eigen talenten, maar wel oppakkend wat een ander liet liggen en aldus bijvoorbeeld in de opvang van vluchtelingen terecht gekomen en in de privésfeer een probleemsituatie ondersteunend. Niet ervoor gekozen, maar er zich wel met het hart en ziel aan gevend. Het was ook fantastisch dat een van ons niet de eigen talenten benoemde, maar de anderen aansprak op talenten die zij niet hadden genoemd, maar die ze wel hadden. Daardoor met name kwamen fijne dingen naar boven.

Zaterdagmiddag kwam het meest spannende onderwerp aan bod: ons financiële vermogen. Dit werd op heel aparte wijze benaderd. De boodschap was om als kinderen aan de slag te gaan, met in gedachten de woorden van Jezus “Laat de kinderen tot mij komen”; onbevangen, speels, met frisse blik.

Ik zal proberen voor degenen die niet hebben kunnen komen iets te vertellen volgens welke methode we dit onderwerp “te lijf gingen”, want ik vond het zeer de moeite waard, al ging het in het begin wel wat stuntelig.

Basisgroepen 1,2 en 3 werden gevraagd rechts in de zaal te gaan staan, basisgroepen 4,5 en 6 links. Vervolgens werd de volgende stelling gepresenteerd:

We gaan onze beide huizen verkopen en in het midden van het land een nieuw huis/thuis kopen, dat groot en toegankelijk voor gehandicapten moet zijn, duurzaam opgezet en van waaruit we onze eigen activiteiten bundelen en nieuwe activiteiten opzetten.

Basisgroepen 1,2 en 3 (rechts) moesten zich inleven dat ze vóór deze stelling waren en basisgroepen 4,5 en 6 (links) moesten zich inleven dat ze tegen waren, of ze het nu echt er mee eens waren of helemaal niet. Iedereen bedacht de argumenten die daarbij hoorden.

Vervolgens kozen ze allemaal iemand uit van de andere groep, om die te bevragen op hun standpunt. Iedereen kreeg 3 minuten waarin ze bevraagd werden en konden vertellen over hun argumenten.

De basisgroepen 1, 2, en 3 gingen toen gezamenlijk in een kring de argumenten verzamelen van de tegenpartij en de basisgroepen 4,5 en 6 deden gezamenlijk hetzelfde. Wij (4, 5 en 6) verzamelden zo erg veel argumenten om vóór de verkoop van de huizen te zijn. Vervolgens werd ons gevraagd een woordvoerder uit te kiezen, die naar voren moest komen. Ook de gekozen woordvoerder van 1, 2 en 3 kwam naar voren. En nu mocht onze woordvoerder één bezwaar van verkoop van de huizen inbrengen. De andere woordvoerder (en met hem alle andere Vrienden uit de eigen kring) kreeg als opdracht even de tijd te nemen zich in het argument van de tegenstanders oprecht in te leven. Vervolgens mocht die woordvoerder één argument vóór verkoop van de huizen inbrengen en werd de woordvoerder van 4,5 en 6 (en

met hem de Vrienden uit de eigen kring) gevraagd zich in dat argument open en oprecht in te leven.

Het spel was niet gemakkelijk. Je moest in je eigen kring soms al erg je best doen het eens te zijn met “tegen” als je in feite “voor” was en omgekeerd. Dat viel voor sommigen niet mee.

Achteraf, in de plenaire afronding op zondagochtend, bleek dat er toch meer begrip voor elkaars visie op onze huizen en ons kapitaal was gekomen. De scherpe kantjes leken er van af. Persoonlijk vond ik het erg goed om eens op een rijtje een aantal argumenten vóór dan wel tegen te horen. Ik zou graag willen dat de argumenten die genoemd zijn worden gebundeld en al onze leden nog eens onder ogen komen. Ook als je niet zo met de financiën bezig wilt zijn of bent, geeft het een toch wat vollediger en te behappen beeld.

Tot slot wil ik nog even de bonte avond noemen, onder leiding van ons lid Hennie Jansen uit Eindhoven.

De kinderen deden het fantastisch op de bonte avond. Zij genoten óók intens van de andere programma-onderdelen

We hebben in jaren niet zo'n leuke, gezellige bonte avond gehad, met aan het eind een probleemloze overgang naar de epi-

loog door ons lid Jan de Winter uit Amsterdam, via een prachtig lied in het Zuid Afrikaans en een bijdrage van Jan de Hartog.

Zondag na de lunch kwam er een troubadour, die ook in het NIVON huis loog om met alle kinderen in het huis de Zevensprong te doen. Hij kreeg ook bij de volwassenen de handen op elkaar. Iedereen was enthousiast en zong ook mee.

Degenen die voor het eerst aanwezig waren, waren erg moe, maar heel erg geïnspireerd. Een van hen verwoordde het zo: heel erg moe, maar met een bal vol energie naar huis.

De Vrienden die niet konden komen krijgen deze keer geen groetbrieven. Wel de vraag aan de maandvergaderingen om deze Vrienden vanuit de maandvergadering een groet te sturen.

Jannie de Jong tijdens haar optreden op bonte avond

Creativiteit komt los...

Quaker Najaarsbijeenkomst

Door Hennie Jansen

De bonte avond was een evenement met vele gezichten. Vooraf werd door de ceremonie meester, met tromgeroffel en uitgedost in een Afrikaans tenue, aangekondigd dat er naast een man/vrouw afwisseling, ook een strikte tijdslimiet per deelnemer gehanteerd zou worden.

Maar... zo streng verliep de avond niet, immers "Lachen mag van God". Dat was de titel van een boek met leuke gedichtjes van bekende schrijvers door de eeuwen heen. Dit boek werd per opbod verkocht t.b.v de opbrengst van de verkoop tafel en het bracht meteen al een recordprijs op.

Het feest kon beginnen!

12 optredens van artiesten, zeer afwisselend! Het publiek moest soms nadenken en raden, er waren live muziek optredens, maar ook film- en luister fragmenten, beatmuziek en

uitbundige dans, meezingers en verhalen vertellers en ook nog een clownachtig optreden.

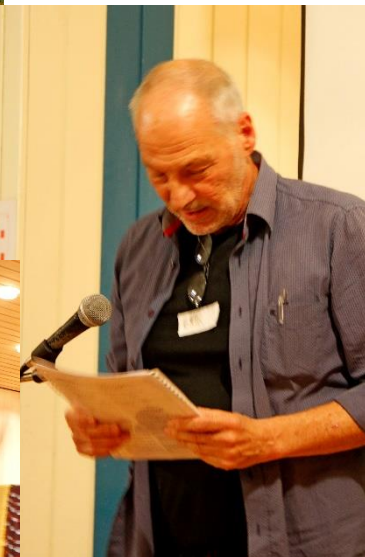
Al met al een wervend en verrassend scala van creativiteit.

Bonte Avond optredens

Quaker Najaarsbij-
eenkomst

The energy Ball

Quaker Najaarsbijeenkomst

Energy Ball for Peace Ceremony

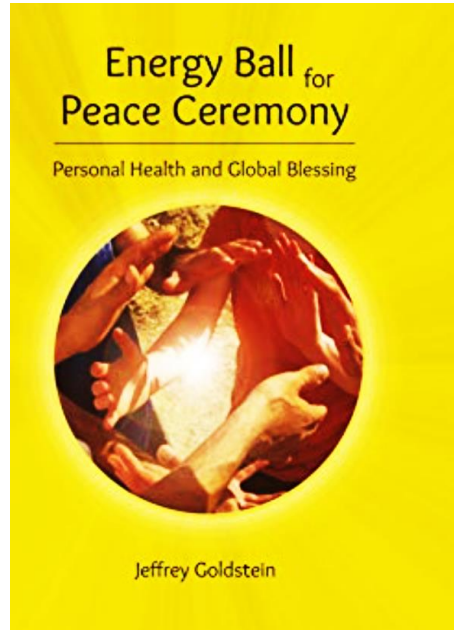
Door Marlies Tjallingii

Op één van onze reizen naar Israël en Palestina logeren we bij Miriam Ahuvatel, een Israëlische zangeres, wonend in Jerusalem, die we via het cocounselen kennen. Zij nodigt ons uit om mee te komen naar een Vredesceremonie. We gaan samen naar de bijeenkomst. Er zijn Israëlische joden en christenen en moslims. Ook Palestijnen van de Westbank die naar Jerusalem kunnen komen hiervoor. Dat is helaas niet voor iedere Palestijn mogelijk.

Jeffrey leidt ons in de ceremonie met de bal van energie. Hij werkt met de lichaamsenergie die er altijd is en die we bewust sterker kunnen maken. Ik ken dat ook van Reiki geven aan mezelf en aan anderen. We beginnen allemaal met onze handen tegen elkaar aan te wrijven zodat ze warm worden. Dan houden we de handpalmen naar elkaar toe en ervaren (soms wel, soms niet) de warmte die tussen de handen is: helende energie. Die kunnen we ook aan onszelf geven.

Daarna doen we dat in tweetallen. We nemen rustig de tijd om de energie te ervaren, die we samen creëren. Dan doen we dat in een viertal en daarna in de grote cirkel. Wat een mooi proces om zo in deze kring dit te ervaren en ook te voelen dat dit het proces is wat de wereld nodig heeft. Ook bijzonder om dit in Jerusalem te doen met mensen die ook vrede willen tussen de Israëliërs en de Palestijnen. Dit zouden we eigenlijk iedere dag kunnen doen. Voor onszelf en de wereld!

We kopen een boekje van Jeffrey, dat in de kast blijft staan. Voor de Najaarsbijeenkomst zoekt Sytse boeken om te verkopen op de verkooptafel. Ik zie het en ik wil het nog niet kwijt. En wat was het bijzonder om de oefening samen te doen op de najaarsbijeenkomst!

Remember Peace is Between
Your Hands!

De kids

Quaker Najaarsbijeenkomst

Door Ilana (10 jaar)

Bij het Quaker najaarsweekend waren we met 6 kinderen, Ilana, Frida, Adira, Hylke, Guus en Ruben.

De meeste tijd brachten we door met Begüm, de kinderoppas. We gingen het bos in om in bomen te klimmen en op de laatste dag gingen we op zoek naar paarden en pony's. Toen hebben we met zijn allen wel 1,5 uur gelopen.

Na ongeveer 3 kwartier kwamen we aan bij een huis met paarden in de tuin. Een aardige meneer, die zijn paard aan het verzorgen was zei dat we zijn paard mochten aaien. Dat vonden we geweldig.

Als we niet buiten waren speelden we meestal verstoppertje of pakkertje. Dat was lachen omdat we dat meestal op sokken deden en je dan de hele tijd uitglijdt. Ook hebben we pasta gekookt en daar lekker van gesmikkeld. Af en toe kwam er een Quaker binnen en die deed dan wat leuks met ons.

In een korte samenvatting: Het was geweldig!

De zevensprong met de kinderen zondagmorgen

Samen zijn

Quaker Najaarsbijeenkomst

Door Anneke Spreij

Bij de Haagse Quakers hebben we onlangs, n.a.v. het thema 'Vermogen' op de najaarsvergadering doorgepraat over dit onderwerp. Voor mij was het bijzonder om te merken hoe beide bijeenkomsten samen mijn gedachten hierover gevormd hebben. Op de najaarsvergadering heb ik vooral genoten van het weer samen zijn met een groep Vrienden. Ik merkte, net als vele keren hiervoor, hoe verrijkend en inspirerend ik het vind om met Vrienden over belangrijke thema's te praten. Het was niet zozeer het onderwerp 'Vermogen' dat mij raakte, maar het waren de gesprekken, het gezamenlijk zoeken, het kunnen delen met en leren van andere Vrienden. Ik genoot van het samen plezier hebben van ieders kunsten op de bonte avond en evengoed van de saamhorigheid die ik voelde tijdens de wijdingssamenkomst. Ik kwam terug van dat weekend met een gevoel van dankbaarheid voor de Quakergemeenschap - waar anders kan ik uitwisselen over hoe ik Gods leiding ervaar in mijn eigen leven en kan ik door anderen gesteund en geïnspireerd worden om dat Innerlijke Licht onderdeel te laten zijn van mijn dagelijks leven?

Enige tijd later spraken we tijdens een Hap-Stil-Snap (HSS) bijeenkomst van de HMV opnieuw over ons vermogen. We waren het erover eens dat er op financieel gebied veel onrechtvaardigheid is in de wereld. Dat de kloof tussen arm en rijk heel erg is en dat wij in Nederland, onafhankelijk van

'energy ball' zaterdagavond met twee kinderen op tafel

hoeveel geld we hebben, ons allemaal aan de 'rijke' kant van die kloof bevinden. Het feit dat de Haagse Vrienden een niet gering bedrag op spaar- en betaalrekeningen hebben staan voelt voor sommige Vrienden hierdoor verkeerd, dat grote verschil tussen arm en rijk zou er immers niet moeten zijn. Waar som-

85 rijkste mensen hebben evenveel geld als helft wereldbevolking

migen van ons daarom meer zouden willen geven aan bv. goede doelen, zien anderen er meer heil in om alleen dát geld weg te geven dat als opbrengst voortkomt uit ons vermogen, zodat wij zowel nu als over vele jaren in de toekomst nog steeds anderen kunnen ondersteunen in hun goede werk. Bij het voorbereiden van de HSS-avond waren ook een aantal ideeën over geld naar voren gekomen. Eén daarvan was dat het hebben van geld of vermogen op zichzelf niet verkeerd is, maar dat het wel een grote verantwoordelijkheid met zich meebrengt. Hoe zet je het in, in de wereld en hoe kun je anderen laten delen in jouw welvaart? Daarnaast kwam het begrip 'dankbaarheid' naar voren; beschouw vermogen of een goed leven niet als vanzelfsprekend maar wees er dankbaar voor. Juist doordat je je realiseert hoe gezegend je bent, wat een voorrecht het is om te kunnen leven zoals wij doen, zul je ook het gevoel krijgen dat je die zegeningen met anderen wilt delen.

Wat is dan dat 'vermogen' dat we als Quakers met anderen kunnen delen? Zijn het onze financiële middelen? Wij hebben wel geld ja, en daar kunnen we zeker goede dingen mee doen, maar op grote schaal bekeken is ons economische kapitaal maar klein, en zouden we helaas maar een heel klein verschil kunnen maken in de grote nood die er op allerlei niveau is in de wereld. Dat neemt niet weg dat het goed is om ons geld in te zetten voor goede doelen, maar de vraag is wat we nog meer hebben om van te delen. Wanneer je je rijk en gezegend voelt, wil je delen van datgene dat je dit gevoel geeft. Ik kwam terug van het najaarsweekend, niet dankbaar vanwege het feit dat de Quakers financieel vermogend zijn, maar dankbaar voor wat ze mij spiritueel en als gemeenschap bieden. Dát wil ik delen met anderen. Daar lijkt bijna een zekere arrogantie uit te spreken. Wie zijn wij om te denken dat anderen behoefte zouden hebben aan onze ideeën en ons geloof? Maar toen dacht ik terug aan die HSS avond onlangs. Een van de Vrienden zei dat het misschien onbescheiden klonk, maar dat hij één van zijn

kostbaarste bezitten deelde met het genootschap, namelijk zijn tijd. En ik durf met zekerheid te stellen dat niemand dat onbescheiden vond, maar dat we simpelweg inderdaad allemaal erg dankbaar waren voor die specifieke gift. En zo vroeg ik mij af, geldt dat niet ook voor wat ons Genootschap de maatschappij te bieden heeft? Is het onbescheiden om te denken dat iemand daarop zit te wachten? Of mogen we geloven dat net zo goed als dat ik het als iets moois en kostbaars beschouw, anderen dat ook zo kunnen ervaren? Ik denk dat we dat vertrouwen mogen hebben.

Dan kom ik weer terug bij dat financiële kapitaal, dat immers nog steeds op die bankrekening staat. Ik zal niet beweren te weten hoeveel je weg moet geven aan goede doelen en hoeveel je op de rekening moet laten staan zodat nog lang de vruchten geplukt kunnen worden van dat vermogen. Maar ik hoop van harte dat het geld ook deels gebruikt kan worden om ons meest kostbare bezit te delen met anderen, namelijk: ons geloof, onze waarden en ideeën en de gemeenschap die we zijn. En om misverstanden te voorkomen, niet specifiek bedoeld als outreach en niet vanuit een ‘schaarste-denken’ in de zin van ‘we hebben meer mensen nodig om te overleven als Genootschap’ of vanuit de angst om te verdwijnen. Maar vanuit een besef van de ‘rijkdom’ die we bezitten, van hoe gezegend we daarmee zijn. Dat we die zegeningen willen delen met onze medemensen.

En ik weet best, het is niet meteen duidelijk hoe je dat dan zou moeten doen, hoe je daar praktisch handen en voeten aan geeft, maar elke weg begint met een idee en een intentie...

Bamford Quaker Community UK, Delen van de rijkdom

Geld als relatie

Quaker Najaarsbijeenkomst

Door Herman Verbeek

Allereerst: wat een mooi weekend was het, vol ontmoetingen en gesprekken. Mijn eerste Quaker-weekend in de Bosbeek, want ik mag me pas betrekkelijk kort Quaker noemen.

Terwijl ik door een nat bos – het regende behoorlijk – naar de Bosbeek fietste, merkte ik hoezeer ik uitkeek naar dat weekend. Dat had ook met het thema ‘vermogen’ te maken, dat in zijn tweezijdigheid - spiritualiteit, onze vermogens en ons financieel vermogen en bezit - aan economische vragen raakt waar ik me al lang mee bezig houd.

Ik heb tijdens de najaarsmeeting in de Bosbeek, nu zo’n vier weken geleden, op zondagmorgen een korte bijdrage uitgesproken.

Het weekend stond in het teken van elkaar weer te kunnen ontmoeten, van aangezicht tot aangezicht. Het thema was ons ‘vermogen’: Welke talenten hebben wij? Zijn we ons wel bewust van de spirituele gaven die we hebben?

Wat doen we ermee? Wat vinden we belangrijk? En hoe denken we over ons vermogen, maar dan financieel? En hoe denken we over bezit?

Mijn bijdrage had vooral op die laatste twee vragen betrekking, maar had ook een bredere strekking. Vanuit de stilte zei ik: Geld is geen 'ding', maar een relatie. De bijbel spreekt ook vanuit die visie over het kwietschelden van schulden in een jubeljaar (o.a. Lev. 25 en Luc 4:16).

Geld als relatie brengt ons direct bij de ethische implicaties van geldbezit en geldgebruik. Wat geldbezit betreft: een relatie 'bezitten', is niet mogelijk, want het impliceert ongelijkheid. Geld als relatie drukt je meteen met je

neus op je persoonlijke verantwoordelijkheid.

In deze bijdrage wil ik wat verder ingaan op geld als relatie, op de manier waarop die visie in de bijbel tot uitdrukking komt. En op wat dat

mijns inziens voor een Quaker betekent.

De tweezijdigheid van het thema (vermogen als geld en vermogen als talent) geldt ook voor het tweede begrip dat in de vraagstelling een grote rol speelt: talent. We kennen het begrip uit de gelijkenis van de talenten (Matt 25:14-30). Een talent was een gewichtsmaat die in bijbelse tijden ook als munteenheid werd gebruikt. Een talent woog ong. 34 kilo (Bijbel NBV21, woordenlijst), en vertegenwoordigde dus een grote som gelds. Jezus gebruikt het begrip talent in die gelijkenis, mijns inziens, in tweevoudige betekenis, zinnebeeldig, maar ook vanuit wat mensen kunnen doen met geld. Je mag ‘woekeren met je talenten’ is de boodschap of als je het bijbehorende risico en onzekerheid over de uitkomst niet aandurft mag je het desnoods op de bank zetten, zodat het tenminste rente opbrengt. Je mag een talent zeker niet begraven of als in die bekende Nederlandse uitdrukking ‘in een ouwe sok stoppen’ onder je bed.

Over geld, risico en onzekerheid schrijft de bekende econoom Lans Bovenberg in zijn essay ‘Leven met Lef’ in het boekje ‘Economie draait niet om geld; relaties als principe voor een nieuwe economie’ (2015), uitgegeven door Forum C, Forum voor Geloof, Wetenschap en Samenleving. In dat boekje gaat Lans Bovenberg, samen met twee andere economen (Dirk Bezemer en Heleen Toxopeus), in op het thema geld en ruil. Lans Bovenberg betoogt dat mensen zich teveel trachten te beschermen tegen risico en de altijd aanwezig onzekerheid over de toekomst door schuldcontracten dicht te timmeren, met wantrouwen. Ze onderschatten de onzekerheid zelf, zowel als hun vermogen om daarmee om te gaan. Teveel zelfbescherming leidt tot een paradox en resulteert in meer in plaats van minder onzekerheid. Lansbergen roept op om schuldrelaties te bouwen op basis van vertrouwen en wederzijdse kwetsbaarheid.

Dirk Bezemer geeft met zijn essay ‘Schuld’ de aftrap. Hij schrijft vanuit het gegeven “dat alle financiële middelen een vorm van schuld zijn, en dat schuld de neerslag van een relatie is.”

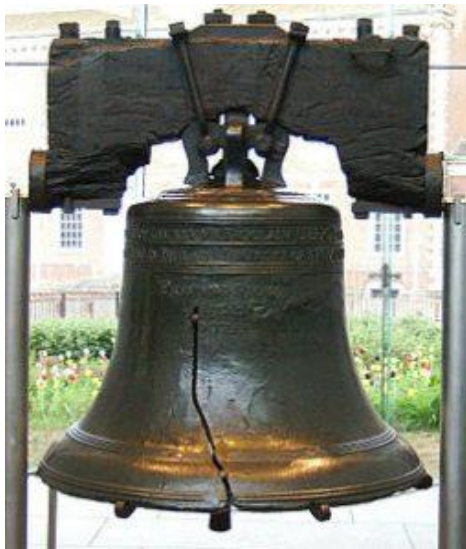
Schuld, zo schrijft Bezemer, moet er geweest zijn sinds arbeidsdeling en handel ontstonden. Seizoensgebonden producten zoals graan en door een jager geschoten wild konden alleen geruild worden door een schuldrelatie aan te gaan: de jager ruilde zijn wild tegen later te leveren graan. Die ruil gebeurde aanvankelijk vaak, denk ik, op basis van vertrouwen. Maar al snel ontstaan er, ook in kleine samenlevingen, complexe schuldnetwerken. Dan is het zaak schulden vast te leggen in meer formele schuldbekentenissen. In onze eigen geschiedenis kennen wij (tot in de 19^e eeuw) het gebruik van kerfstokken voor dat doel. Die kerfstokken konden verhandeld worden als geld op een geldbeurs. Het Engelse begrip ‘Stockmarket’ (voor aandelenbeurs) verwijst naar die tijd en dat gebruik.

Schuld heeft vanaf het ontstaan ook een morele connotatie gehad. Schuld is niet goed. ‘Vergeef ons onze schulden’. Ook kerfstokken komen zo in onze taal voor. Je zal maar iets op je kerfstok hebben.

In het oude Sumerië, het huidige Mesopotamië, dienden kleitabletten als schuldbekentenis en als geld. Op die kleitabletten was ook rente verschuldigd. Als in de Bijbel over geld gesproken wordt gaat het over een geldsysteem dat de joden na de ballingschap van de Sumeriërs overnamen.

Sumeriërs en Joden (en zij niet alleen) waren zich bewust van de last en het risico van schuldlavernij, die een te hoge rentedragende schuld met zich mee brengt. Zo kwam het Jubeljaar tot stand. Eens in de zoveel tijd werden schulden vergeven. In de joodse wet werd het jubeljaar vastgelegd op eenmaal per vijftig jaar (zie Leviticus 25). In het Nieuwe Testament komt het begrip jubeljaar terug als ‘genadejaar’. Als Jezus in Lucas 4:16 in Nazareth het woord neemt, krijgt hij een gebedsrol aangereikt met Jesaja. “Die rolt hij af tot de plaats (Jes. 61) waar geschreven staat” dat hij is gekomen om aan de armen het goede nieuws te brengen (...)” en “om onderdrukten hun

Liberty Bell: Lev. 25:10: Roep vrijheid uit in het hele land aan al haar inwoners.

vrijheid te geven, om een genadejaar van de Heer uit te roepen.”

Ook de Quakers in Pennsylvania hadden het jubeljaar in gedachten toen zij op de in hun opdracht gegoten Liberty Bell - nog steeds te bewonderen in Philadelphia - naar Leviticus 25 verwezen. De in de klok gegraveerde tekst is ontleend aan Lev 25:10 en luidt “Roep de vrijheid uit voor het hele land en al zijn inwoners.” Die tekst in deze bewoordingen zal ontleend zijn aan de Engels Bijbelvertaling die de Quakers gebruikten. Het woord schuld komt in die tekst niet voor. Dat is anders in de nieuwste Nederlandse Bijbelvertaling (NBV21). “Elk vijftigste jaar zal voor jullie een heilig jaar zijn waarin kwijtschelding wordt afgekondigd voor alle inwoners van het land.” Tot slot:

Geld zien als een relatie kan ons Quakers, denk ik, veel leren, van het woe-keren met onze talenten, het handelen in vertrouwen, tot het vergeven van schulden, ook letterlijk.

Financiële rijkdom

Jethro Zevenbergen

Tijdens dit weekend is me wel duidelijk geworden dat we het begrip "vermogen" gebruiken in twee heel verschillende betekenissen: aan de ene kant als term voor onze spirituele gaven, aan de andere kant als term voor onze financiële rijkdom.

Over de spirituele gaven is hiervoor al het nodige gezegd (een andere Vriend haalde tijdens de wijdingsamenkomst Galaten 5 aan waarin deze worden opgesomd, als vruchten van de Geest). Daarom wil ik nu ingaan op die andere betekenis: vermogen als financiële rijkdom.

Ik wil jullie graag herinneren aan het volgende: wij zijn als Quakers bepaald niet de eerste of enige groep die worstelt met dit vraagstuk - en we zullen ook de laatste niet zijn. In hoeverre staat het hebben van financiële rijkdom, spiritualiteit en geestelijke groei in de weg? In hoeverre kunnen we onze financiële rijkdom juist gebruiken om er goede doelen mee te steunen en onze idealen te behartigen?

Door de eeuwen heen zijn er altijd groepen geweest die met hetzelfde vraagstuk worstelden - en daar verschillende antwoorden op gaven. Denk aan de Essenen en de Katharen, die kozen voor weinig persoonlijk maar wel gemeenschappelijk bezit. Denk aan de bedelorden van de

Rooms-Katholieke Kerk, de Franciscanen en de Dominicanen, die in het begin van de 13e eeuw ontstonden: de leden van deze orden leggen naast de gebruikelijke kloostergeloften ook een gelofte van armoede af. Hun ontstaan was een reactie op de puissante rijkdom van andere kloosters van destijds, waar men er inmiddels een Bourgondische levensstijl op nahield. En binnen het protestantisme: ook de soberheid van Calvinisten en Doopsgezinden was hier een reactie op. Denk buiten het christendom aan Boeddhistische bedelmonniken.

In 1208 hoorde Franciscus een evangelielezing uit Mattheüs 10 over de wegzending van de discipelen. De volgelingen van Jezus mochten geen goud en zilver bezitten, geen beurs, tas en stok meenemen onderweg en geen sandalen dragen (Mattheüs 10:9) Zo moesten ze op pad om te prediken. Nu wist Franciscus het: hij trok zijn sandalen uit, paste zijn kleding aan (een armelijke pij met als riem een touw). Zijn verdere leven heeft hij zich verzet tegen geld en bezit.

Vrienden, wij gaan dit vraagstuk vandaag niet oplossen - en dat hoeft ook niet. Voor beide standpunten valt wel iets te zeggen. Maar laten we dan ons licht opsteken bij andere geestelijke stromingen, die ook met dit vraagstuk hebben geworsteld. Dat zou onze eigen dialoog kunnen verrijken!

Het is belangrijk dat er reflectie plaatsvindt op ons financiële vermogen, en er een vorm van respectvolle dialoog op gang komt (en daar zijn we dat weekend al mee begonnen). Het staat Vrienden natuurlijk vrij om individueel wat meer voor het ene, dan wel het andere standpunt te kiezen (kort samengevat: vrijwillige armoede/soberheid versus vermogen aanwenden voor goede doelen). Als Genootschap denk ik dat we voldoende ruimte moeten laten voor ieders geweten en keuze in dit opzicht.

In mijn ogen betekent dit: een gezonde financiële reserve aanhouden, zodat het bestaan van onze organisatie niet in gevaar komt.

We kunnen de financiële reserve die we hebben, op een ethische manier beleggen, zodat we er ook indirect goede doelen mee steunen. Maar we moeten ons niet laten verblinden door zorgen om vermogensbeheer: uiteindelijk zijn het de spirituele waarden en doelen waar het ons om gaat. Geld is slechts een middel dat ons kan helpen om dergelijke doelen te bereiken (zonder gaat het niet), maar is geen doel op zich. Als zorgen om het behoud van ons financiële vermogen ons zozeer bezighouden dat we onze geestelijke en spirituele idealen vergeten, dan zijn we wat mij betreft duidelijk de verkeerde weg ingeslagen...!

Vermogen aanwenden voor goede doelen: Dieren organisatie PETA koopt aandeel in modemerkt Hermès om druk uit te oefenen.

De verwondering

Quaker Najaarsbijeenkomst

Door Marlies Tjallingii

Vrijwel aan het begin van de wijdingssamenkomst op zondag tijdens de najaarsbijeenkomst sta ik op. Quakers hebben het over “Dat van God in iedereen”.

De vraag die bij mij boven komt is: hoe kan ik dat ervaren?

Wat mooi dat ik zaterdag met Hylkia en Ruben heb gewandeld op het kabouterpaadje in het bos. We horen een specht tikken tegen een boom. Hoe mooi is het dat we specht ook echt zien. De verwondering bij het zien ervan! Op deze zondagochtend zie ik Hylkia met Ruben wandelen. We zien samen een roodborstje. Weer die verwondering: wat een prachtig vogeltje. Daar voel ik: dat van God in de natuur en ook in hoe we ernaar kijken en in Ruben die zo vertrouwd aan de hand van ‘oma Hylkia’ de wereld verkent. Voor mij is dat: dat van God ontdekken in iedereen en in alles.

*Verwondering, ontdekken
dat van God in elk levend we-
zen.
Grote bonte specht tikt tegen
een boom
(foto Sytse Tjallingii)*

Nerflanders

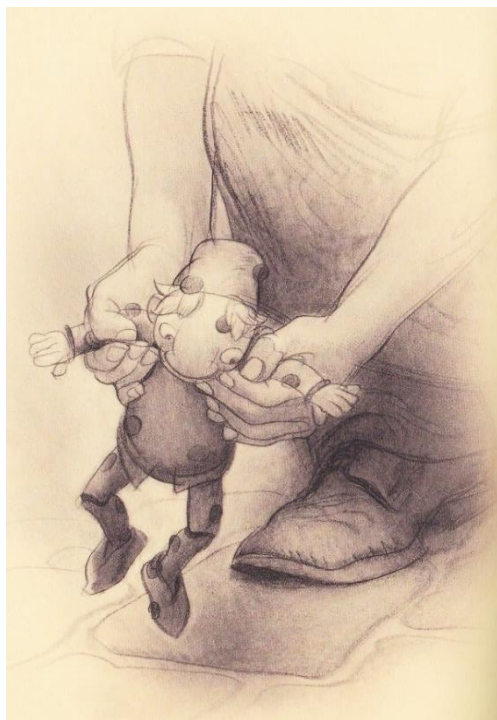
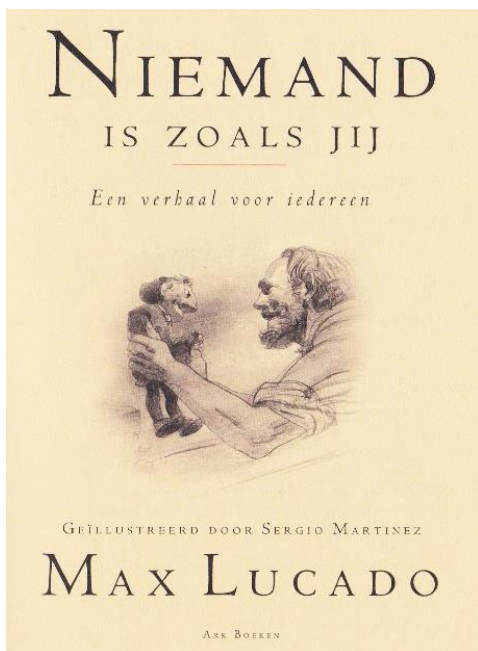
Quaker Najaarsbijeenkomst

*Naar aanleiding van het voorlezen door
Hylkia Nieuwerth aan de kinderen bij het
begin van de wijdingssamenkomst.*

De naam 'De Nerflander' komt uit het boek 'Niemand is zoals jij' van Max Lucado*. Hierin worden de Nerflanders beschreven: een houten volkje dat elkaar beplakt met stickers. Ze geven elkaar een gouden ster als ze iets goeds hebben gedaan of zomaar, omdat ze al zoveel sterren hebben. Maar wanneer een Nerflander nergens in uitblinkt, krijgt hij of zij een grijze stip.

Eli de houtsnijder die de Nerflanders maakt, geeft niets om deze stickers. Eli maakt de Nerflanders zoals hij dat wil en dat is goed. Het is niet belangrijk wat anderen daarvan vinden. Wanneer de Nerflanders vertrouwen op Eli, blijven de stickers niet meer plakken en vallen op de grond. Het hout waarvan ze gemaakt zijn, glimt en glanst. Ze zijn mooi en mogen er zijn zoals ze zijn.

'De Nerflander' is tevens de naam van deze psychomotorische (kinder)praktijk en ze werken vanuit de hierboven beschreven gedachte. Ieder kind is waardevol en soms heeft een kind een gebruiksaanwijzing nodig. Als psychomotorisch (kinder)therapeuten 'leveren' ze deze gebruiksaanwijzing en helpen zo mee dat een kind weer beter in zijn vel gaat zitten.

* Lucado, M.; Niemand is zoals jij; Uitgeverij Ark Boeken; Amsterdam; 2006; 5e druk

Samenvatting

De wereld leert: je bent in tel als je slim, knap of getalenteerd bent. God leert: je bent bijzonder om wie je bent, zonder voorwaarden! De Nerflanders deden elke dag hetzelfde: ze gaven elkaar stickers. De Nerflanders die er mooi uitzagen, met glad hout en glanzende verf, kregen altijd gouden sterren. Ook zij die iets heel goed konden, kregen sterren. Maar de Nerflanders die weinig bijzonders konden, of van wie het hout beschadigd was, kregen grijze stippen. Zoals Wout bijvoorbeeld.

Een hartverwarmend verhaal voor kinderen, geschreven door de bekende auteur Max Lucado. In dit verhaal laat Eli, de houtsnijder, Wout begrijpen hoe speciaal hij is, ongeacht wat de andere Nerflanders van hem vinden. Deze boodschap is van wezenlijk belang voor kinderen én volwassenen: het maakt niet uit wat andere mensen van hen denken, God houdt van hen! Hij vindt elk van hen bijzonder. Deze prachtige vertelling is geschreven voor oudere kinderen, maar de tekst, vormgeving en uitvoering maakt het boek ook zeer geschikt voor volwassenen. Kortom: een unieke uitgave tussen de prentenboeken.

Stille bijeenkomst.

Jan de Winter, Amsterdam

Quaker Najaarsbijeenkomst

Sytse vroeg mij om een stukje te schrijven over de stilte in onze samenkomst op de najaarsbijeenkomst. De aanleiding was mijn verzoek om gezamenlijk nog even in stilte de laatste 10 minuten van de meeting op de zondagmorgen door te brengen. Elf vrienden hadden toen al uiteenlopende bijdragen uitgesproken.

Een afsluitende bijeenkomst na een intensief samenzijn van enkele dagen is meestal drukker dan de gangbare zondagse in de eigen vertrouwde omgeving. Mijn verzoek om stilte op dat moment werd overigens niet gehonoreerd. We leggen dat elkaar niet op, en wat dringend gezegd moet worden kan ook worden gezegd. Op dat wat er wordt gezegd gaan we niet in, en we komen er later niet meer op terug. Ieder doet er het zijne/hare mee. Zo zijn onze manieren.

De stille samenkomst inspireert en bemoedigt het individu en de gemeenschap, maar soms ook niet, dan ben jezelf, de ander, de groep te druk, zijn er teveel gedachten die afleiden, is er een storende omgeving.

Stille samenkomst op de najaarsbijeenkomst

Dat na de betreffende meeting een paar Vrienden mij aanspraken over mijn bijdrage in de meeting is tamelijk uitzonderlijk. Ik begrijp de opmerking: “je verzoek om stilte sloot aan bij wat ik ook ervoer”, maar de vraag: “was dat jouw mening of werd het je ingegeven?” Is atypisch. Het zegt iets over de Vriend die het vraagt maar ook iets over de bijeenkomst waarin door de vele woorden voor sommigen een diepere gemeenschappelijke ervaren stilte niet bereikbaar was. Dat gebeurt soms en het is acceptabel omdat we weten dat het een volgende keer weer heel anders kan zijn. We weten dat we elkaar niet in de weg willen lopen en dat we bij onszelf te rade moeten gaan als we dat wel zo ervaren. Als we ons zelf zoveel ruimte toe-eigenen dat er voor de ander geen plaats meer is; dan kunnen we ‘dat van God’ in de ander niet meer zien, laat staan dat we dat nog kunnen ervaren in de gemeenschap en onze omgeving.

In de stilte proberen we om de ruimte die we innemen kleiner te maken waardoor we meer ruimte geven aan alles en iedereen om ons heen waarmee we meer of minder duidelijk in verbinding staan.

En dan kan het gebeuren dat je ervaart samen een beetje lichter te worden, een beetje opgetild te zijn, een hemels moment te ervaren. In woorden is dat moeilijk te vangen. Het is een ervaring die je soms bij een concert ervaart, of bij het zien van een kunstwerk dat je raakt, poëzie die je leest, de natuur die je overweldigd. Ervaren dat er zaken zijn die je overstijgen, die groter zijn dan je kan bevatten. Rationeel zijn zulke gebeurtenissen wel te verklaren, maar dat maakt het wonder van de ervaring er niet minder om. Integendeel.

Quakers staan met beide voeten stevig op de grond en sluiten hun ogen niet voor de ellende waarin veel mensen verkeren en de verwoestingen die mensen kunnen aanrichten. Maar door hun deelname aan, en oefening van actieve stilte worden zij steeds opnieuw weer gesterkt. Door het ervaren van ‘dat van God’ dat hen in staat stelt om het visioen van ‘het koninkrijk Gods’ (een rechtvaardige wereld) dichterbij te brengen. Dat kan alleen maar door te werken in en aan de wereld.

Als die concrete houding naar de achtergrond verdwijnt, dan leidt dat tot zweverigheid, goede bedoelingen en mooie woorden. Dan zoeken wij in de stilte naar wat ons bevredigt en spoort zij niet aan tot maatschappelijke actie.

'Stilte en rust'

waren noodzakelijke voorwaarden om een geesteshouding te bereiken die volledig open zou zijn.

Door Elaine Miles in 'the Friend' 29 oktober 2021, vertaling redactie

Toen de vroege Quakers over 'het Licht' spraken, bedoelden ze 'Christus', omdat Jezus in het Nieuwe Testament op deze manier naar zichzelf verwees. Uiteindelijk werd de term een soort metafoor voor de Heilige Geest, en Vrienden begonnen te spreken van 'de Geest van binnen'. Ze geloofden dat als ze zich eraan zouden onderwerpen, het hen grote gemoedsrust zou geven, waardoor ze gevangenschap en marteling zouden kunnen doorstaan. Hieruit zouden ze de kracht krijgen om 'de wereld te veranderen'.

In zijn 'Light to Live By' heeft Rex Ambler ons een grote dienst bewezen door de vroege geschriften van Friends te verzamelen, om te proberen te ontdekken wat ze met dit proces bedoelden. Ik heb het herlezen met een nieuwe waardering. Ambler ontdekte dat de vroegste geschriften van Fox het nuttigst waren - natuurlijk genoeg misschien, want toen Fox ze schreef, had hij deze geweldige ontdekking nog maar net gedaan, en het was vers in zijn geheugen. Ambler ontdekte dat Fox zei dat je om te beginnen 'stil moest staan in het Licht'. Stilte en rust waren noodzakelijke voorwaarden om een geesteshouding te bereiken die volledig open zou zijn. Dan moest je afstand nemen van wat het meest aanwezig was in je gedachten

'Fox beschreef geen intellectuele oefening.'

Foto door Jacob Dyer op Unsplash

en 'tegen hen ingaan'. Op deze manier zou je ze objectiever kunnen bekijken en zouden ze je niet langer overweldigen. Zo schreef Fox aan Lady Claypool, die depressief en ongelukkig was, zonder het woord 'licht' te gebruiken; dus in taal waarvan hij dacht dat die het meest begrijpelijk voor haar zou zijn: 'Wees stil en rustig in je eigen geest en ziel vanuit je eigen gedachten, en dan zul je het principe van God voelen om je geest te richten op de Here God, waardoor je zijn kracht en macht zult ontvangen van waaruit het leven komt, om alle stormen te stillen, tegen alle razernij en storm.'

Fox benoemde dit proces niet, maar Rex Ambler besloot het 'meditatie' te noemen.

Dit vind ik jammer: Ambler zelf beschrijft het als 'passieve aandacht', maar 'mediteren' wordt vaak gezien als 'omkeren in de geest' - iets actiefs, niet passief. (Werkwoorden die eindigen op '-eren' zijn meestal actief, zoals 'agiteren', 'reanimeren', zelfs het milde 'faciliteren'). Degenen onder ons die er vrij zeker van zijn dat we niet 'mediteren' in Meeting for Worship, reageren tegen het idee dat het proces in die zin actief is. Fox beschreef geen intellectuele oefening. We moeten de wereld veranderen, en misschien is het nuttig om 'Stil en koel in onze geest te zijn', zelfs als we het geen 'meditatie' willen noemen. We moeten het gebrul van politici en ondernemers weerstaan, en we hebben dringend de macht nodig om klimaatverandering te weerstaan en gelijkheid te bevorderen. Laten we allemaal 'stilstaan in het licht'.

Elaine komt uit Jordans Meeting.

Bespiegelingen in stilte Foto red

Gods uitnodiging tot creatief spel

Door Jesse White, Pendle Hill pamphlet 468, vertaling Frieda Oudakker

Introductie: Uitgenodigd worden

Toen we jong waren verbonden we ons instinctief met het goddelijke door creatief spel. Nu we ouder zijn geworden roept God ons om ons die kinderlijke wijsheid te herinneren en ernaar toe terug te keren.

Wanneer heb je voor het laatst gespeeld? Waar ben je nieuwsgierig naar? Wat fascineert je? Wat was het laatste wat maakte? De wereld heeft creativiteit en creatieve mensen nodig. Gelukkig zijn we allemaal creatief. Realiseer je waarin jij creatief bent. Beoefen je een vorm van kunst? Kook je maaltijden? Onderhoud je een tuin? Ben je betrokken bij collectieve besluitvorming? Creëer je strategische plannen, of marketing campagnes? Schep je een veilige en uitdagende leeromgeving voor kinderen of volwassenen? Los je problemen op, op je werkplek, thuis of in je gemeenschap? *Wij zijn allemaal creatief!*

Onze relatie met God kan versterkt worden door creatief spel als spirituele oefening. Spelen gaat over nieuwsgierig zijn en onderzoeken; het gaat over avontuur, risico en groei; het gaat over ontdekken, onderscheiden en moed. Spel is een magnifiek instrument om op een eenvoudige manier, een ontspannen en onderzoekende relatie met God aan te gaan. Het beoefenen van creatief spel is een uitstekende manier om te ondervinden wat God van ons wil. Werkend met creatieve kunst als therapievorm, denk ik vaak over het beoefenen van creatief spel in termen van de vormen van kunst: visuele kunst, schrijven, muziek, dans en theater. Ik moedig je aan om verschillende kunstvormen te onderzoeken als je ‘creatief speelt’ – of een creatieve kunstvorm te ontdekken die voor jou werkt. Ook als die misschien niet zo traditioneel ‘artistiek’ is, zoals bijvoorbeeld koken of tuinieren.

Als de ‘kunsttaal’ die ik gebruik je niet aanspreekt nodig ik je uit om de vorm die ik gebruik te vervangen door een andere die beter bij jou past. Ook weet ik dat het goddelijke mysterieus en uitgestrekt is. Die beide kanten leven in ons en omhullen ons. Onze taal bestaat uit die kleine eenheden van betekenis: *woorden*. Een enkel woord is niet in staat om het goddelijke te beschrijven of te benoemen. Ik gebruik dus verschillende woorden om

mijn lezers te verbinden met verscheidene aspecten van dat goddelijke. Ik hou van de woorden: God, Geest, Licht, Schepper, het Goddelijke, het Woord, de Weg en andere die ik in de teksten gebruik. Mijn woordkeus kan voor jou dat wezenlijke blokkeren, of je afleiden van waar het over gaat. Ik nodig je uit om mijn woorden dan te vervangen door het woord dat jouw voorkeur heeft, zodat de betekenis van mijn verhaal niet verloren gaat. Creatief spel als spirituele oefening is voor mij intens betekenisvol geweest en heeft mij veel nieuwe informatie gebracht op mijn spirituele reis. Ik voel mij geroepen om Gods uitnodiging tot creatief spelen met jullie te delen.

1. In de stroom: worden als een kind...

Zie dit voor je:

Je bent drie jaar. Je hebt een oude kiel aan, een verfkwast in je handen en een groot stuk papier voor je. Je drukt de kwast, gedoopt in smeūige rode verf, op het oppervlak en bent verrukt om te zien dat het een teken achterlaat. Je arm danst op en neer, vlekken, strepen of vormen achterlatend. Je

ontdekt dat je langer door kan gaan, door meer verf op te nemen met je kwast. De verf loopt langs je hand en arm. Het kietelt. Je veegt het af aan je kiel. Je ziet wat er gebeurt als je geverfde vinger het papier raakt. Je schildert met je handen, en óp je handen, en op de tafel. Je onderzoekt alles wat het rode je kan leren over de bewegingen van je lichaam, over zíen, over verf ‘dragen’. Je bent een ontdekker van je zintuigen. Je bent een maker van rode dingen. Je bent een kind van God, opgewonden om door ervaring te leren hoe samen te werken door alleen maar nieuwsgierig te zijn. Jij en God maken kunst, ook al heb je op dat moment nog geen woorden en theorieën over God.

Creatieve expressie is een middel om terug te keren naar gecenterd zijn en naar een persoonlijke relatie met Het Goddelijke. Kinderen begrijpen creatief spel en kinderen kennen God van binnenuit. Kinderen zijn gewend aan het hebben van vragen en stappen voortdurend ongehinderd het mysterie in. Wij volwassenen raken minder bedreven in het betreden van het mysterie van God als spirituele beoefening.

In de 'flow' zijn.

God is in de *flow* van de creativiteit, ongeacht of we Gods tegenwoordigheid kennen, of het God nóemen. *Flow* wordt beschreven als een staat van zijn waarin we het besef van tijd en ruimte verliezen – én het bewustzijn van onszelf – in een doelgerichte en vaak creatieve activiteit. Het concept is al duizenden jaren bekend in verscheidene Oosterse geloofstradities, zoals Boeddhisme en Taoïsme. Mihály Csikszentmihályi* beschreef dit. Volgens hem gaat de *flow* altijd vergezeld van aangename gevoelens, nieuwsgierigheid en leren, én het juiste niveau van uitdaging voor iedereen. Als we vaak periodes van *flow* ervaren zijn we over het algemeen gelukkiger en succesvoller in ons leven.

Het is het geboorterecht van kinderen te weten hoe ze in de *flow* komen door creatief spel.

Ze zijn gefascineerd, nieuwsgierig en speels. Spelende kinderen leren gemakkelijk van hun fouten. Ze ontwikkelen zich in precies het juiste tempo voor henzelf. Ze luisteren naar hun behoeftes, diep in de bron van hun eigen Zijn en nog dieper in de Bron van ons allen. Ze hebben geen woorden nodig om de *flow* te definiëren of om te spreken over de samenwerking met een hogere Schepper. Ze genieten er gewoon van.

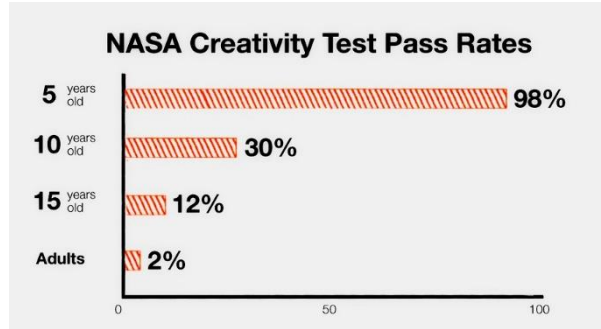

*Mihály Csikszentmihályi, *Flow: The Psychology of Optimal Experience*, 1975

Terugkeer naar een kinderlijke staat van creatieve samenwerking met God.

De kans is groot dat we als klein kind ongelooflijk creatief waren. Er zijn vergelijkende studies gedaan over de fantasierijkdom van volwassenen en kinderen. De NASA heeft een erg effectieve test voor raketwetenschappers en ingenieurs, op het gebied van hun creatieve vermogens voor het vinden van nieuwe, verschillende en innovatieve oplossingen voor problemen. Zij gaven die test ook aan 1600 kinderen van 4 en 5 jaar oud. Van die kinderen

scoorde 98% als geniaal op dit gebied van hun voorstellingsvermogen. Toen de kinderen 10 jaar oud waren herhaalden de wetenschappers dit. Ze scoorden nog maar 30%. Op hun 15^e was nog maar 12% creatief geniaal. Dus volwassenen, wat denken jullie dat wij als groep scoren op het gebied van fantasievolle, creatieve genialiteit: nog maar 2%! Dit laat zien dat de manier waarop we academisch en interpersoonlijk

leren, ons wegtrekt van ons vermogen om makkelijk toegang te houden tot onze creativiteit – én weg van ons vermogen om Gods lessen voor ons te begrijpen door middel van de creatieve flow. Die 98% van de jonge kinderen was nog niet weggetraind van hun vermogen om spelenderwijs met God te co-creëren. Ons wordt gevraagd om terug te keren naar de ervaring van creatief spel en in de flow zijn.

Linda Barret is een cartoonist, schrijver en professor in de creativiteit. Zij stelt voor dat volwassenen, die worstelen met toegang tot hun creativiteit, beginnen waar ze eindigden. Neem het laatste krijtje op, of de schilderkwast, of de klei, waarvan je je herinnert dat je er iets mee maakte en werk daarmee dóór. Dan krijgt je werk iets van de levendigheid terug die we in kunstwerken van kinderen vinden. Ja, als je het voor het laatst deed op de kleuterschool zal je kunstwerk er uit zien als dat van een klein kind. Ja, het zal gek zijn en vol fouten, dingen die je nog moet leren. Ja, God zal met je mee creëren als je je opent voor je fascinatie, nieuwsgierigheid en speelsheid.

Creatief Spel.

Kinderen leren door middel van creatief spel. Dat is hun meest fundamentele werk in de vroege levensjaren. Ze leren de grote en fijne motoriek, hoe om te gaan met gekwetste gevoelens, hoe een goede vriendin te zijn, hoe een verhaal uit te beelden, hoe een spel te bedenken, of hoe de regels van iemand anders verhaal uit te voeren. Spel helpt kinderen problemen te leren oplossen. Het helpt ze om strategisch te leren denken, door zich een voorstelling ergens van te maken. Ze leren over veerkracht.

Het werk van volwassenen heeft ook creatief spel nodig. Op zijn best zijn werk en spel danspartners die elkaars handen niet loslaten. Spel geeft creativiteit en dat legt een accent op ieder soort werk. Het spel van volwassenen kan artistiek zijn, muzikaal, poëtisch, of gebaseerd op fysieke beweging.

Maar het kan zich ook uiten in een tuinontwerp, de organisatie van een sokkenlade, of een eigen draai aan een recept geven. Dus:

- Wanneer speelde jij voor het laatst?
- Waar ben je nieuwsgierig naar?
- Wat fascineert jou?
- Wanneer máákte je voor het laatst iets?
- Wat maakte je?
- Op welke manier ben jij creatief?

De meeste volwassenen hebben zich uit het spel ‘geleerd’. Er wordt van ons verwacht dat we op een volwassen manier

vaardigheden, kennis en ervaring opdoen. We worstelen er vaak mee te horen wat God van ons wil, omdat we ons diepste luisteren beperken tot de zondagochtend. Maar God is er altijd en wacht erop dat we terug keren naar ons centrum.

God is *altijd* bij ons, zelfs als we werken met spreadsheets of in een eindeloos durende vergadering zitten; zelfs als we de afwas doen of de bus proberen te halen.

Thomas Kelly spreekt, in “A Testament of Devotion” over heilige gehoorzaamheid. Niet als een wilsverklaring, maar als een terugkeer tot ons centrum. Zijn woorden houden in dat God niet wil dat we om vergeving vragen omdat we steeds vergeten dat God er altijd is. God hééft ons al vergeven. God vraagt ons meer standvastig terug te gaan naar de Bron van weten. Én, ja, God wil dat we teder met onszelf omgaan. God vraagt dat we ons herinneren om te spelen.

Eén manier om ons dat te herinneren is naar spelende kinderen kijken. Óf, beter nog, doe mee! Kijk hoe ze nieuwe ‘AHA’S’ ontdekken. Die momenten van ‘voor het eerst begrijpen’! Help ze het juiste pad te onderscheiden als zich een conflict voordoet. Zeg tegen ze: *Hier schijnt een probleem te zijn. Wat zullen we doen?* Én : luister. Luister écht. Kinderen lopen rond met grote vragen en innerlijke wijsheid. Ze hebben een bijzondere en nabije verbinding met God. Luister naar het kind en naar God in het kind. Luister naar de Leiding die ze al spelende geven. Beeld het mysterieuze met hen uit. Wees nieuwsgierig. Dagdroom!

Bezoek Vredesbeurs 2022.

Door Erik Dries ☺

Ik ben in 21 september 2022 naar de vredesbeurs in Den Haag geweest. Ik heb genoten! Ik neem je graag even mee naar hoe het was. Voor de Doopsgezinde kerk in den haag lag een groene loper uit.

Er hing een grote vlag met 'vredesbeurs, welkom' en er stond zo'n dansende-pop-luchtballonding. Binnen kreeg ik een kleine brochure met korte gegevens over de beurs en het hele netwerk er omheen. Ik kon meteen al een foto laten maken van mezelf als 'vredesmens', om mee te nemen of om op je 'insta' te zetten. Je weet wel, zo'n muur met vleugels van een duif er op geschilderd waar je voor kon gaan staan met een namaak olijftak in je mond.

Na een bakkie Fairtrade koffie en allerlei lekkere Fairtrade hapjes ging ik de boel verkennen.

Er was een zaal met veel stands, o.a. van 'stop de wapenhandel', 'Sicherheit Neudenken', etc. Nooit geweten dat er zóveel organisaties zich met vrede bezighouden. Kees en Johannes kregen trouwens veel aandacht.

Er was een ruimte waar een korte film wordt getoond over verzoeningsorganisaties en hun werk.

Er was een boekenstand. Een muziekrimte waar o.a. het vredeslied werd ingestudeerd. Er hingen overal kindertekeningen van de landelijke kleurwedstrijdoverzicht.

Er was een posterwand met o.a. een verslag over het project 'steen voor de vrede voor het CS Den Haag' en een grote poster met een verslag van de geschiedenis van geweldloze conflictoplossingen. De medewerkers liepen met T-shirts met mooie opdruk. Die kon je ook kopen.

Er waren ook goede Plint posters met beelden en gedichten over vrede, die kon je ook kopen.

De speakerscorner vond ik wel een leuk idee, maar toen ik er was heb ik er niemand zien staan.

Er was...eigenlijk een beetje te veel om op te schrijven:

- Een man met een duif als hoed en clownsneus, en die vroeg mensen naar hun betrokkenheid bij het onderwerp. Hij was van de lokale radiozender geloof ik.
- Er was een hoek waar drie mensen spraken over wisselende stellingen en twee lege stoelen die nadrukkelijk vroegen om bezet te worden (mee te doen)

- Er was een hoek waar kinderen vredesduiven van hout of plastic konden stapelen
- Er was een groot dambord met 5 haviken en één duif. De duif moest naar de overkant zien te komen.
- Er was een levend standbeeld van Mahatma Gandhi. Bij elk muntje, gaf hij een mooi citaat van Gandhi, Tolstoi of een ander vredesmens
- Her en der aan de wanden inspirerende teksten of afbeeldingen.
- Er stonden melkbussen met stellingen, waar je een groen, oranje of rood kaartje in kon doen.
- Er hing kunst van kunstacademie studenten aan de muur.
- Enzovoort enzovoort.

Ik hoorde van de standhouders dat de beurs ook heel goed was voor hun contacten en onderlinge samenwerking.

Ik ben in '23 (Amsterdam), '24 (Utrecht) en '25 (Groningen) ook geweest, want het was een traditie geworden. In '26 kon ik niet want toen viel het samen met de 'ondersteboven'-week van de Quakers, maar daarover een ander kerkje.

Nieuwe actie - groen licht

Aan de Poolse grens hangen bewoners een groen licht aan hun huis als teken dat migranten in nood daar terecht kunnen voor hulp. Sommigen van hen durven het groene licht niet meer aan te doen uit angst voor repercussies door Poolse autoriteiten. De mensen in nood proberen aan de Europese grenzen honger, kou, politiegeweld en pushbacks te overleven. Mensenlevens en mensenrechten moeten beschermd worden aan de Europese grenzen! Mogen mensen in nood ook bij jou aankloppen? En/of vind je dat ze welkom zijn in Nederland? Zet op 10 december een groen lichtje in je raam! Of pak het groots aan en zorg ervoor dat in jouw dorp of stad de kerken, het gemeentehuis of ander groot gebouw groen kleurt 🤝❤️

Email: groenlicht2021@gmail.com.

Meer info: <https://lnkd.in/dv78QGYX>, <https://www.vajn.org/actie-groen-licht/>

Dit is een actie van de Vereniging van Asieladvocaten en -Juristen Nederland (VAJN) Op 10 december, de Dag van de Mensenrechten, kleurt Nederland groen!

Doe jij mee? ❤️

De Dorothy Gemeenschap

door Anna, Mieke, Herman,
Matthias, Iris en Sofie van de
Dorothy gemeenschap.

Beste Quakers, lieve Vrienden,
in de zomer vonden we opeens
een flinke donatie van jullie op
onze bankrekening van de lan-
delijke vergadering. Wat bij-
zonder! Wij zijn heel dankbaar
voor het vertrouwen dat we van
jullie krijgen.

Zoals jullie misschien via-via al wel vernomen hebben zijn wij met de Dorothy gemeenschap nog helemaal in de pioniersfase. Vorige herfst zijn we hier met z'n vijven (plus een peuter) ingetrokken in onze tijdelijke woonunit. Daar moest eerst nog van alles aan geklust worden. Tijdens het klussen begonnen we onze burens te leren kennen, en steeds meer van de langs fietsers (wij zitten aan een prachtig fietspad). Inmiddels draaien we een gezellige open moestuin elke dinsdag, waar allerlei verschillende mensen op afkomen. En we hebben een 'open Taizé-gebed' elke week.

Toen we onze burens leerden kennen, merkten we dat er hier in de buurt veel spanning is rondom de gedachte dat hier in de buurt vluchtelingen zouden komen wonen. Dus goed dat we in de tijdelijke woonunit alvast hier wonen en onze burens ons eerst leren kennen. We wachten namelijk rustig op het huis dat hier gebouwd gaat worden. Dat huis wordt groot genoeg om ook een paar mensen die op straat staan bij ons te kunnen verwelkomen. Daar verheugen we ons erg op. Ondertussen zoeken we naar manieren om nu al mensen met elkaar te verbinden, en vooral ook een naaste te kunnen zijn voor de kwetsbaarsten. En ons ook af-en-toe uit te spreken over de structuren die onze naasten zo kwetsbaar maken.

Zo reizen sommigen van ons wel eens af naar Schiphol of een bruinkolenmijn waar ons gemeenschappelijke geld en onze gemeenschappelijke natuur allebei verkwanseld worden. Of we gaan een keer naar Volkel om daar vrede te scheppen (met echte scheppen, misschien wel onder het hek door, zie link: www.noelhuis.nl/vrede-scheppen)

Voor wie meer wil weten: we hebben een mailinglijst waar we eens in de zoveel maanden iets op schrijven. Inschrijven kan op onze website: www.dorothygemeenschap.nl.

En kom ook vooral eens langs bij ons in de polder!
Nogmaals bedankt! Namens de hele gemeenschap!

QCEA: Vrede en klimaat

Door Peter van Leeuwen met vertaling en bewerking van de redactie

Sinds de laatste Algemene Vergadering van QCEA staat zij voor om de verschillende sectoren van de samenleving te verbinden en te kijken naar het geheel en de samenhang van vrede en conflictoplossing.

Wat bedoelen we daarmee?

We ontdekken nu dat alles met alles samenhangt: klimaat, mensenrechten en vrede als grote labels zijn helemaal verweven met elkaar. En dat geldt ook voor allerlei termen die hier vanaf geleid zijn, zoals klimaatrechtvaardigheid, vredesopbouw en militaire opbouw.

In de bijeenkomsten die we als QCEA bijwonen en in ons eigen onderzoek benadrukken we de noodzaak voor een meer genuanceerde analyse. Daarbij zijn kwesties van klimaat, sociale rechtvaardigheid, vrede en mensenrechten aan elkaar gekoppeld in plaats van verdeeld in strikte hokjes. Het QCEA - team stimuleert het zien van de verbanden door vragen te stellen als: Wat doet Europa? Hoe heeft groeiend militarisme ook te maken met klimaatrechtvaardigheid en vrede? (Kijk eens op Twitter bij #NoWarNoWarming)

We hebben de onderlinge verbondenheid van kolonialisme, racisme en klimaatcrisis aangetoond. Vervolgens dringen wij bij beleidsmakers aan om juist de grondoorzaken aan te pakken en te laten zien hoe pleitbezorgers wereldwijd vechten voor emancipatie.

Sinds augustus van dit jaar werkt Saskia Basa in het QCEA team als assistent van het vredesprogramma. Ze hield onder andere een virtuele workshop met een groep studenten van het IAPSS (International Association for Political Science Students). Het doel van de workshop was om de studenten een kans te geven om te zien hoe een carrière in duurzaamheid eruit zou kunnen zien buiten de academische wereld. Zij concentreert zich op het werk van QCEA op het snijvlak van vrede en klimaat. Ze liet de studenten zien dat duurzaamheid nauw verbonden is met andere beleidsterreinen zoals

vredesbemiddeling, demilitarisering en wereldwijde rechtvaardigheid door herverdeling van middelen. Sinds deze workshop heeft QCEA vanuit die organisatie verzoeken ontvangen om als vrijwilliger stage te mogen lopen.

Saskia schrijft over zichzelf: Ik ben vereerd om bij QCEA te komen werken als de nieuwe assistent van het vredesprogramma. Ik hoop dat ik het geweldige werk van mijn voorganger Clémence kan voortzetten en Atiaf Alwazir, het hoofd van het vredesprogramma, kan steunen om een meer omvattende en gedurfde visie naar voren te brengen op de vrede waar we allemaal naar verlangen. Ik heb

verschillende interesses ontwikkeld, telkens het beste kiezend, in zowel mijn persoonlijke als professionele leven. Ik heb een academische achtergrond in Schone Kunsten, Internationale Studies, Midden-Oostenstudies en Migratie. Als kunststudent verkende ik wat therapie kan doen met creativiteit bij het verzachten van de effecten van trauma en ontheemding. Vaak wordt over het hoofd gezien dat het een goed instrument voor vredesopbouw kan zijn. Daarna voltooide ik een BA in Internationale Studies en een MA in Migratiestudies. Ik deed vrijwilligerswerk in een aantal door de lokale gemeenschappen geleide initiatieven om migranten te ondersteunen op hun routes door Turkije, Frankrijk en Spanje. In het verleden heb ik gewerkt voor het Platform voor Internationale Samenwerking inzake Migranten zonder papieren (PICUM), het Spaanse Rode Kruis en de United Nations Relief and Works Agency (UNRWA).

Mijn persoonlijke visie op vrede is er een waarin we samenkomen in onze gedeelde kwetsbaarheid. Waar we van elkaar leren om op te treden als rentmeesters van de natuur en toekomstige gemeenschappen. Ik ben gepassioneerd over het bedenken van niet-bestrafende en herstellende vormen van reageren op schade of onenigheid. Ook het koesteren van samenwerken tussen verschillende gemeenschappen voor sociale rechtvaardigheid om oorzaken weg te nemen. In mijn rol als assistent van het vredesprogramma zal ik een reeks lopende QCEA-projecten ondersteunen. In het bijzonder zal ik een nieuwe verhalenreeks leiden die aandacht zal schenken aan de ervaringen van mensen die geconfronteerd worden met klimaat- en milieurechtvaardigheid in sterk gemilitariseerde samenlevingen en gebieden. Dit kan zijn als gevolg van door de staat gesanctioneerd beleid van plundering van natuurlijke hulpbronnen of door conflict gedreven ecocide. Met deze serie hopen we verder te gaan dan verhandelingen over slachtofferschap die de getroffen gemeenschappen vaak ontmoedigen. We hopen naar een erkenning van het werk dat gemeenschappen en individuen blijven doen om de natuur te beschermen. Zelfs als alle kansen tegen hen zijn verdient hun verhaal aandacht. Ik kijk uit naar de spannende maanden die komen gaan! In solidariteit, Saskia.

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen
(lokale groepen)
bijeenkomsten:

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

Website: quakers.nu (Peter Spreij) e-mail: secretariaat@dequakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris': Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marielke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Anneke Spreij, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver vacature. Penn: Dick Meijaard, e-mail: persel@xs4all.nl. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingsamenkomsten in Nederland en België

Gebruik de email adressen of telefoonnummers om te zien of er fysieke of online bijeenkomsten zijn.

‘Quakers en ik’: ‘Heb je vijanden lief’ do 16 december online 20.00-21.15 Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, e-mail: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingsamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per maand 18:15	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Graag vooraf aanmelden. email: haagsevrienden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621 online zie de link op de website quakers.nu
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	Iedere 3 ^e zondag v.d. maand 10.30 Gespreksavond: informatie bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. Haspelstraat 37.	In het zaaltje boven vzw Trafiek, aan Pierkespark (Brugse Poort) (vooraf graag contact opnemen Quakercirkels@gmail.com)
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	13 okt 18.00-19.30 life iedereen welkom.	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij Marlies marliestjallingii@home.nl

Iedere Zondag Online Wijdingsamenkomsten 10.30 iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands Gastheer: Charles Tauber. Meeting ID: 309 877 1347; Passcode: Tauber; tel.: +31 20 794 7345.

<https://us02web.zoom.us/j/3098771347?pwd=eEdtNHR5Q2pDSFpSb0dLbZJwNjhUUT09>

De Najaarsvergadering

De zevensprong met de kinderen zondagmorgen

De opinie keuze rij: Wat betekent vermogen voor jou? zaterdag